

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. **Opisništvo**, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega državnega poslanca dr. Vošnjaka

v državnem zboru dné 31. marca.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Ako se nazaj ozremo na šestletno delovanje tega prvega iz direktnih volitev izišlega državnega zbora z njegovo ustavoverno večino, tedaj se bode teško da kdo upal trditi, da je bilo óno delovanje državi in njenim narodom koristno. Nasprotno so se v tem času politične in narodne protivnosti še poostrele, a splošna beda in uboštvo mej prebivalstvom je večje postalo na strahovit način. Kako pa da bi tudi drugače bilo? Saj so se direktne volitve, ki so ob svojem času deželnim zborom njih dobre pravice vzele, ne da bi se deželne zbere pouprašalo, uvedle le za to, da se je ustavovernej stranki zagotovila večina v tej zbornici, akopram bi ona v oziru na svoje prevrženike mej prebivalstvom mogla zahtevati za se k večjemu jedno četrtino teh glasov. Ko so dobili veliko posestvo in mesta toliko poslancev, mora se kmetsko prebivalstvo, ki nosi najmenj tri četrtine državnih bremen, zadovoljiti z jedno četrtino sedežev v državnem zboru. Veliko kmetov, ki plačajo na leto 10 gld., 20, 30 in več davkov, pa nima še pravice, da bi se smeli volitve volilnega moža udeležiti.

Ta nenaravni in krivični volilni sistem, poostren še od vladnih organov, in od teh izhajajoči pritisk, ter do takrat neslišano od vlade podpirano nesramno sleparstvo s „chabusom“ je naredilo v tej hiši ustavoverno večino, a položilo tudi temelj ponznejšim grehom, ker stranka, ki si je bila v svesti, da ne zastopa večine prebivalstva, ampak le nekoliko velja samó toliko časa, dokler jo vlada varuje. Ustavoverna stranka pri vseh sklepih daje uplivati le vprašanje svoje eksistencije, na škodo državi, ter njenim narodom.

Ako pa se še misli, da so vrhovno vlado zastopali, ter jo deloma še zastopajo mej tem časom taki možje, ki se niso mogli nikdar speti nad svoje strankarske interese, ter so sebi izročeno vladno oblast v strankarske namene zlorabili, potem se nam je le čuditi, da se državni organizem v tem času nij pri nas popolnoma razrušil.

Ker so uže drugi govorniki govorili o nevarnem in pogubnem delovanju vlade v prošlejši volilnej dobi, ter o poslovanju ustavoverne stranke, hočem jaz svoj govor omejiti, da bodem le konstatiral in kritikoval óno, kar so ti možje ónemu narodnemu plemenu, kojega zastopati tu imam jaz čast, storili, in kar so grešli zoper ta narod.

Narod slovenski, zavzimajoč s 1½ milijonom prebivalstva zemljo mej Muro in

Dravo do jadranskega morja, in popolnem zmogzen, da bi bil živo predzidje zoper znane prodirajoče tendencije naših južnih italijanskih sosedov, imel je toliko, kakor noben drug narod v državi pretrpeti zaradi nemilosti, rekel bi celo radi očitno sovražnega postopanja te vlade, tako da se mora nehoté vprašati, je-li to postopanje vlade plačilo za njegovo zvestost in udanost do države in dinastije, in je-li se daje v Avstriji res zmirom prednost ónim narodom, ki znajo puntati se?

Ko je pod takozvanim „bürgerministerium“ še bila veljavna pravica združevati se in zborovati (klici na desnej: Čujte!) ter se nij kakor zdaj izročala kar policijske samovolji, takrat so Slovenci na mnogih in po več tisočev ljudij obiskanih taborih izrekli svojo željo po zjedinenju vseh Slovencev v jedno administrativno celoto, ter željo po uvedeni svojega jezika v šole in urade.

Za ta program se poganjajo še tudi denes vsi Slovenci, ker le v tem opažajo poročstvo za svoj daljnji razvoj, da celo za svojo eksistencijo, in ker bi s tem bil ne le njih, ampak tudi državni interes iz nevarnosti. Ali kako se je vedla vlada, ki se je zmirom imenovala čuvateljico ustave, napram želji narodovej? Na kakšen način je vlada branila in čuvala volilno pravo in volilno svobodo, pravo združevanja in zborovanja, tiskovno svobodo, in koncem kako je s članom 19. državnih osnovnih zakonov delala, ki zagamčuje narodnostno pravo v smislu veljavno obstoječih zakonov? Ekscelencam Lasser, Stre-mayr, Glaser so bili vsi ti zakoni le papirni odrezki, katere so po volji prezirali, in na katerih mesto so postavili svojo voljo: sic volo, sic jubeo.

Jedna najtemnejših strani v malo slavnej zgodovini tega ministerstva so pod njim izvršene se volitve, in ako se je prebivalstva lotila popolna apatija nasproti vsem javnim stvarém, mora se iskati uzroka v tem, ker se je ono pri volitvah prepričati moralo, da ne more svojega prostovoljnega mišljenja izraziti, ker so prišli pod pritiskom vladnih organov taki zastopniški zbori, v katerih se pravo mnenje prebivalstva nikdar ne izraza. Kako bi sicer bilo mogoče, da ima dežela kakor je Kranjska, sé svojim samo slovanskim prebivalstvom, zdaj deželni zbor z nemško če prav malo večino.

In ta najmlajša ustavoverna večina je sklenila, komaj da se je sešla k prvi seji, takoj preuredbo šolskih postav, na predlog jednega vladnega organa, c. kr., okrajnega glavarja, preuredbo, s katero se šol-

stvo na Kranjskem popolnem pobirokrati in na tak način ljudstvu še zadnji ostane ljubezni do ljudske šole jemlje. Ta zakon, čegar izdelovalci bodo uže še videli njegov slab sad, je takoj nj. ekscelenca gospod minister za nauk priporočil najvišje sankciji, ko se zakoni, katere je v prejšnjih časih narodna večina sklenila, nijso imeli nikdar prilike veseliti takega uljudnega ravnanja od strani gospoda naučnega ministra.

V obče pak so na polju šolstva še vsa ona zla in vse krivičnosti, katere sem uže večkrat v tej visokej hiši omenjal. V tem oziru smo mi Slovenci v najhujšem položaji, ker so vse pri nas, torej za nas obstoječe srednje šole popolnoma nemški ali italijanski zavodi, akopram velika večina učencev, ki vstopijo v te zavode, nij zmožna nemščine niti italijanščine, ampak samo le slovenskega materinega jezika. To je jeden ónih machiavellizmov, vsled katerega se izmej mase prebivalstva dohajajočim deželnim sinovom dalnji razvitek obtežuje, in se tako učni zavodi monopolizujejo za malo prebivalcev v mestih in za uradniške sinove. Ker ljudske šole vsled svoje tendencije nikakor ne morejo poleg materinega jezika tudi toliko družega jezika naučiti, da bi učenec mogel po minolih štirih letih, ko navadno prestopi v srednjo šolo, razumeti uže poduk v tem njemu tujem jeziku, je vendar jasno, naj bi to tudi ne bilo s posebnim zakonom normirano, da bi se moralo vsaj v spodnjih razredih srednjih šol deželni jezik rabiti za učni jezik.

Gospoda moja! Nam ne manjka učnih sredstva in učnih knjig, kakor se nam je ob svojem času očitalo iz vladne klopi, tudi ne učnih močij, a temu se upira samo nemško nacionalna tendencija učnega vodstva, ki je minolega leta v svojej mrzkosti do nas Slovencev sezala tako daleč, da je jednej sicer nepopolnej srednjejši šoli z deloma slovenskim učnim jezikom, spodnjemu realnemu gimnaziju v Kranju na Gorenjskem, določila pogin. Zlaj morajo zopet vsi učenci z Gorenjskega romati v Ljubljano, kjer pak se ne sprejemajo zaradi prenapolnenja tamošnjega gimnazija, tako da se je v minolem zimskem semestru odvrnilo 47 učencev. (Čujte! Čujte! na desnej) Ker se je kranjski gimnazij lahko prišteval k najbolj obiskanim te vrste, in ker se je prošlega leta pokazalo, da ljubljanski gimnazij ne more sprejeti vseh dijakov ki se oglasé, se zapreje zavoda v Kranju ne more za drugo smatrati, nego kot teško škodovanje kranjske dežele in njenega prebivalstva. Da bi bili oziri ščedljivosti pri tem odločilni, tega vendar ne bo nobeden verjel, ker bi se moral v tem slučaju mnogo preje razpustiti kočevski gimnazij, ki je jako slabo obisko-

van, ker za Dolenjsko je uže tako popolen realen gimnazij v Novem mestu.

Gospoda moji! Slovenci smo dobri, ako gre za to, da se nas rabi zoper „Italio irredento“, takrat se na nas ozira in daje nam milost celó v oficijoznih listih; ako pa zahtevamo svojo pravico, pravico ki je nam v državnih osnovnih zakonih zajamčena, takrat obsipljejo nas s zasmehom in zaničevanjem ter prepuščeni smo samovolji čisto samopašnega birokratstva v zvezi z renegatstvom.

In vendar nij v novejšem času nobeden narod v državi tako teških žrtev prinesel v korist monarhiji, kot slovenski, ker v nobene deželi mobilizovanje nij bilo tako občno nego na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem. Po približnej cenvi je bilo, malo računeno, čez 30.000 mož slovenske narodnosti k orožju poklicanih, mej temi mnogo očetov, tako da pri največji požrtvovalnosti prebivalstva nij bilo mogoče skrbeti za te mnoge rodbine, ki nijso imele rejnika. Še zdaj se zadržuje veliko število rezervnikov v Bosni in Hercegovini, očitno da v veliko škodo njihove eksistencije. Kdor zahteva takih žrtva, krvavih in denarnih, od tega more se vsaj pričakovati, da onim, ki donasajo te žrtve, ne bode kratil njih pravic ter jim vsaj to pustil, kar morejo brezdomno kot avstrijski državljani zahtevati, rabljenje svojega jezika v šoli in uradu namreč.

Žalibog da je stalo na čelu vladi doslej ministerstvo, ki nikoli nij delalo avstrijske, nego delalo vedno le strankarsko politiko, ki se nij nikdar trudilo narodna protivja poprijateljiti, nego ja celo poostrila, ter tako v permamenci ohranila boj vseh zoper vse.

Ako zdaj premišljam narodno-gospodarstveno delovanje ustavoverne stranke, tako se pokaže nič menj žalostna podoba tu, nego na političnem in narodnem polju. Ker je vlada ob svojem času, da bi sleparstvo s „chabrusom“ prikrila, v kar se je celo justicija zlorabila, pustila na milijone davkovskih goldinarjev votirati v podporo na pol faliranim železniškim podjetjem in goljufivim bankam, postavila je ona temelj za vedno večji deficit v državnem gospodarstvu, in da se je od leta do leta denarno stanje državi shujšavalo; namesto da bi se na znižanje državnih troškov delalo — lahko da z reformovanjem v administraciji — misli in dela naše finančno vodstvo le na to, kako da bi se uže itak izsušenim davkoplačevalcem mogel še zadnji krajcar vzeti iz žepa, ako pa tega več nij, pa finančni erar konfiscira in zapravlja njih obleko, mobilije, govedo in koncem še vse njih pohišje. (Dobro! na desnej.)

Ali so res tako slepi, da ne vidijo nevarnih posledic, ki morajo državi in človeški družbi vzrasti iz takšnega postopanja finančne uprave? Je-li to tako nepomenljiva stvar, ako se na tisoče kmetiskih življenj uniči in se na tisoče preje neodvisnih kmetiskih rodbin pahne v proletarijat? Gospoda moja! Po vsej pravici straši kužno razširjevanje lihve, odkar se je zakon zoper oderuštvo odpravil, ter se hoče temu pomagati. Te pijavke naroda kažó lahko na naše finančno vodstvo, ki je zahtevalo za najmanjše zaostale davkovske dolgove od 2 do 5 krajcarjev konvencionalne kazni po 5 novcev vsak dan prvega tedna, po 10 novcev vsak dan drugega tedna; naj preračuna kdo znesek teh obrestij, in poskusi tajiti, da

takšen finančni sistem mora na vsak način dovesti k poginu vse prebivalstvo.

Našim državnikom na čelu manjka le prečesto praktičnega pogleda in izpoznanja razmer, kakeršne so v resnici, a ne kakeršne si jih slikajo pri zeleni mizi. Zato je toliko doktrinskih naredeb, ki so v praksi pravim potrebam narodovim diametralno nasprotni, zato v obče prehitrenje v zakonodaji in osobito slepo posnemanje vsega, kar se je v sosednej Pruski sklenilo, kar se pak morda tudi tam nij utrdilo, a je naša vlada uvéla, kakor da bi se morali mi prejško mogoče v Prusiji utopiti. (Dobro! Dobro! na desnej.) Najmlajši takšen iz Pruske vzeti zavod so glasoviti davkovski izterjavalci, katere so oblekli celo v prusko uniformo, tako da Prusi, ako v naših planinah vidi te moderne rdeče kapice, mora se čudno čutiti domačega pri nas.

Ako sem trdil, gospoda moja, da sta vlada in državno zastopstvo s svojim doktrinarstvom ustvarila take zakone, ki ne morejo samo splošne blagosti pospeševati, nego so narodno gospodarsko stanje naravnost shujšali, potem mi je pokazati le na to, da je ustavoverna stranka odpravila zakone zoper oderuštvo, da je dala svobodo odvetništva uvela obligatno osemletno šolsko dolžnost na kmetih, odstranila politično dovoljenje za možitev in upeljala objektivno postopanje v tiskovnem zakonu.

Na drugej strani je pa ustavoverna stranka mnogo pregrešila z zanemarjenjem, ker nij tako potrebnega urejenja davkovskega sistema, oboljšanja obrtskega zakona oziroma odstranitve brezpogojne obrtske svobode, postave o gozdarstvu, — izvrstno praktičnih vprašanj — reševala ob času, ko je bila na krmilu.

Opozicija ima tedaj popolnem prav, ako zvrča odgovornost o notranjem državopravnem prepiru in o slabem narodno gospodarskem stanju na ustavoverno stranko.

Večina mora pozitivnosti ustvarjati. Od leta 1861 ima ustavoverna stranka večino v zastopništvih, ter je imela mej vsem tem časom z nepomenljivimi presledki, vlado v rokah; to je doba 18 let, v katerej bi ona mogla uže kaj vrlega uvesti. Ali ustavoverna stranka je, dokler je bila složna, mislila samo na ukrepljenje svojega strankarskega stališča in pozneje, ko je mej seboj razpadla, je ona zakrivila slabost Avstrije napram Ogerskej posebno pri nagodbenih obravnavah ter je tako tostranskej državnej polovici 5 do 6 milijonov bremena več naložila. Mi moramo z delovanjem ustavoverne stranke močno oškodovanemu prebivalstvu prepustiti, ali bode pri bodočih volitvah hotelo esodo svojo dejati še družih šest let v rokó óne stranke, koje pogubonosno delovanje v letih njenega gospodarjenja je državo in narode tako rekoč dovelo na rob prepada. (Dobro! Dobro! na desnej.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. aprila.

Češki listi prinašajo po povodu govora Pražakovega članke, v katerih izražajo, da so Čehi pripravljeni vstopiti v državni zbor, če se jim od strani vlade in ustavoverne stranke naproti pride.

„Narodni Listy“ poročajo, da je minister Taaffe rekel necemu ustavovernemu o Čehih, da morajo prej v državni zbor stopiti, predno se začne z njimi pogajati.

Iz Kulen-Vakufa v Bosni se telegrafuje

2. aprila: Denes se je bral vrnivšim se beguncem ukaz, da bodo zemljiščnim lastnikom dajali tretjino kakor prej. Begunci so odgovorili, cesarju bomo dali vse, ali z begi in agami, ki so naše hiše popalili, naše žene skrunili in raji premoženje ropali, nečemo nič opravka imeti.

Iz Londona prihaja po telegrafu vest, da je tam avstro-ogerski poslanik Magja r grof Karolyi napijalóč angleškej kraljici pri nekej veselici društva za podporo inostrancev posebno naglašal zvezo in „enake cilje“ Avstrije in Anglije. Zakaj pa ravno zdaj? In kje so neki ti enaki cilji?!

V ogerskem zboru je bil Szlavy voljen za predsednika namesto odstopivšega Ghyczyja, ki je tudi svoj poslanski mandat položil.

Vnanje države.

V angleškem parlamentu je 3. aprila Northcote naznanil, da glede predloga o mešanej okupaciji Rumelije nij še nič odločeno. Sultan pravi, da misli lahko vzdržati red v Rumeliji, ali Anglija da želi resnejših naredeb, da bi se kaki nemiri zaprečili. Vlada ne more obljubiti, ali bode parlament vprašala prej, predno kaj sklene o tem.

Iz Peterburga pak se o istej stvari telegrafira 3. aprila: Porta dela nove težave zaradi mešane okupacije.

Italijanske novine poročajo, da je grški poslanik zapustil Carigrad, in da je verjetno, da se bode diplomatska zveza Grške s Turčijo pretrgala. — Ob jednom se poroča iz Rima, da pride general Garibaldi iz Kaprere tja. Po kaj? to se ne ve, a nekateri ugibljejo, da hoče stvarjati legijo italijanskih prostovoljcev, ki pojdejo Grkom pomagat, kadar se začne grško-turška vojska.

Dopisi.

Od sv. Križa v tržaški okolici.

3. aprila. [Izv. dop.] „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevej peti“, pravi Koseski. „Zmaga! zmaga! dan je zopet moji!“ zavril je v nedeljo zaveden tržašk okoličan Slovenec. Povsodi, razen v I. okraji, kder je propal slovenski kandidat Križanec napram italijanizmu Strutthoffu, voljeni so narodnjaki. A najbrže se volitev omenjenega „irredentovca“ verificirala ne bode, kajti našinci imajo baje dokazov dovolj, da je kupoval glasove, ter se bode vsled tega vložil protest zoper njega volitev. Preverjen sem, da vam domačini poročajo kaj več o vršenji in izidu volitev, a o VI. okraji naj bode nalog meni. — Voljen je zopet g. Nabergoj s 175 glasi; protikandidat, talijanski Mauroner, pak jih je ulovil 156. Hud bil je boj na Proseku, borba velikanska, ipak smo prodrli srečno. Da nijsmo propali narodnjaki, slava gre v prvej vrsti vrlim Kontoveljcem, ki so stali kakor skala. Nekaj Prosekanov pak je glasovalo za Mauronerja, in to iz gol sebičnih in privatnih osobnostij. Sramota tem, a slava narodnjakom! — Kukavice vseh kukavic pa so Križani zlogolčneži! Izvzemši peščice mož, katerim kličem: živio! glasovali so večinom vsi za Mauronerja. Opiti, kakor krave, privlekli so se ti izdajice v treh omnibusih, razume se, da plačanih in najetih od Mauronerja, na volišče. Agitacija od italijanske stranke je bila ogromna; delalo se je na vse kriplje, a Mauroner je vendar-le sramotno propal, ter šel rakom žvižgat in ribam gost. Baje je moža strašansko peklo, da je g. Nabergoj o priliki Dolinskega tabora brzojavil z Dunaja: „Ni Nemec, ni Italijan, nego Slovan je gospodar na obalih jadranskega morja! — in zato je z vsemi mogočimi sredstvi uplival na volilce. Izdal je priloženi „poziv“, katerega, prosim, ponatisnite v „Slovenskem Narodu“, naj se naš ljud osvedoči,

kako krasno slovenščino govori oni mož, ki je hotel zastopati slovenske volilce.

(Oklic, ki priča, da ob volitvah tudi Lahi slovenski znajo, če prav slabo, glasi se: „Volivci Viga okoliša! Poklicani jutre da oddate vaš volitni glas za imenovanje mestnega odbornika, kateri se ima voliti od našega okraja. Mi podpisani smo prepričani da je neogibna potreba da budemo branjeni v namestovanju domovine od take osebe, ktera je zmožna za zagovarjati vaše koristi, in da je od roda in družbenog stana takiga, da si bo mogel pridobiti čislanje, spoštovanje in podporo od družih svetovalcev, zavolj tega vam preporečamo da oddate vaš glas za častivrednoga gospoda Riharda Mauroner oseba od prestare družine tržaske, dobro posnaniga glasa, in glede njegove starosti in njegoviga skušenja popolnoma prikladen za moči veljavne udelati vašo pravice in vaše kor sti. Volivci Viga okoliša Volite složno in enoglasno za pridložiniga vam kandidata in tak budete videli, da se nočete kajati vašega odbranja. Mnogi volivci Viga okoliša.“ Ur.)

Taka osoba, lahon od nog do glave, pak si nam upa iz oči v oči reči, da bode zagovarjal naše koristi, drzne si, izpovedati se, da si bode mogel pridobiti čislanje, spoštovanje in podporo družih svetovalcev, (najbrž italijanskih proti Avstriji in proti Slovencem!) in da nam bode branil naše pravice! Taka „osoba, ki agitatorje blažene „Italie irredente“ pošilja po okolici lovit glasov! — In nij li smešno, porogljivo, da se navaja v pozivu kot osebo od prestare družine tržaske (ha, ha, posebna zasluga! Zakaj ne rečete raje: italijanske?) „dobro posnaniga glasa“ (? meni neumljivo) in glede starosti in njegoviga skušenja (so se li kedaj tudi pri nas otroci volili za poslance?) popolnoma prikladen (? vocabulum dubium) za moči veljavne delati vaše pravice in vaše koristi.“ (Kaj je to? Meni je ovi pomen, sine ira et studio, gotovo španjska vas!) So-li to tiste pravice in koristi, ako nam hočete poitalijančiti narod, glásovati za nenasiljive žepe italijanskih mestnih očetov, nas pa dreti na meh? Pa votirati svote za vsak drug namen, samo za vračajoče se vojake iz Bosne in Hercegovine nič, ker se ne boré za „Umberto, il re d'Italia“. Pojte se solit s tacimi obljubami! Navada je uže vaša, običaj, da onda, ko nas potrebujete za svoje nakane, hodite okolo nas, kot mačka krog kaše, a ko ste nas osleparili, se nam rogate ter upijete: Crepa tutti i Sciavi! Mi vas poznamo predobro! — In kako je delal Mauroner, da si priberači, a bolje rečeno, da si kupi sedež v deželnem zboru? Pijača, omnibusi, pozivi v klasične slovenščini (čudno, da ne v italijanščini), denar to je vse še malo. Kukavnim Križanom, ki niti ne vedo, čemu volijo poslanca, in na katere se je Mauroner vsled njihove neznačajnosti največ zanašal, podaril je v ubožno blagajno 80 gld., obljubil ribičem izdatne podpore, obečal popraviti jim cerkev sv. Roka na vlastne stroške, ako njega volijo, in v nekej krčmi bilo je deponiranih 200 gld. samo za pijačo po srečnem volitvenem izidu, in posebej bila bi še prirejena gostija za 300 osob, in katero bi bilo eventualno počastilo dokaj Tržacnov irredentovcev. — Da ste jih videli, kako so besneli ti požrešni in nesramni pijanci, ko jim je bil splaval ud ogromne pijače po vodi! Prilika mi je bila, na večer pohoditi tako krčmo. Mislite si orgije, bahanal, pijano, kričečo druhal, ki je zasedla vse mize, mlade

pobaline in postarne slabotne očance ki pijó vino zastonj, vino Mauronerjevo. Da se popeva samo italijanski, razume se o sebi, kajti slavni Križani imajo svoje pokolenje še od Rhee Silvije, naravnost od Romula in Roma pokojnega spomina. Tu vika jeden: Evviva il nostro consigliere sior Mauroner! tam drugi: Mi nijsmo Ščavi, mi smo teritorijani tržaški, abasso i Sciavi! Evviva nostro sior Mauroner, ki nam plača za vino; tam zopet eden besni na „tiste šeme, ki ne gledajo na naš komun, pa volijo tistega Nabergoja, ki nema nič drugega, kot same dolgove;“ tu se zopet eden grozi, da „bodemo vse tiste, ki nijsmo volili našega šiora, pobili še nocoj“. — Prisedel sem k nekej mizi, kder so pili uže postarni možje, delal se, kot ne bi znal ničesa, jel čisto navno noupraševati, kaj vendar imajo itd. — Soved moj, — primitivnejšega politika si niti misliti ne morete — jame mi tožiti, „kako smo obležali, kakšna strašna nesreča se nam je vsled tega pripetila, ker nijsmo mogli prodreti s tem dobrim gospodom Mauronerjem; koliko bi bil „profitiral komun“, in kako bi se bilo še pilo nocoj; pa imamo uže take osle mej seboj, da ne gledajo na domačine in na komun, in gredo pa volijo rajše Nabergoja, „ki nam nič ne dá“ in nema nikake veljave pri gospodih. Nekaj jih je ostalo še v Proseku in ti še nocoj ne smejo domov; iščejo jih po hišah, in za katere se bode zvedelo, te bodo dobro otolkli!“ — In istinito so pijani lopovi to učinili kasneje! — Pri soslednej mizi nastane zdajci še večji hrup: „Proč od naše mize, tu pijemo Mauronerjevo vino; ti pa pojdi na Prosek k Nabergoju, katerega si volil!“ kričal je kmet na nekega, pak bil ob mizo, da je posoda poskakovala kvišku. Iziranec sedel je poleg mene potem, in mi pravil o volitvi. — Občno pozornost izbuja je civilno opravljeni človek, Italijan, Mauronerjev agitator, kar sem uvidel pozneje. Pijan je popeval odlomke iz oper, razkazoval se akrobata, grdil Nabergoja, ter „evviva“ klical Mauronerju. Hotel se je pričeti pričkati z menoj, rekoč, da ga nečem pogledati, dasi je on mene uže trikrat, da menim, da je on pijan itd. „Z vami mi nij posla,“ odvrnil sem jaz, „nijsem vam dejal ni da ste opiti, ni da ste trezni, pustite me pri miru!“ Nekdo mu ta bip pove, kakovo službo opravljam jaz, na kar me prosi za zamero, prisede k meni, pozove vina, ter mi naliti hoče. Jel je v svojej pijanosti zabavljati črez Nabergoja, grditi Slovence, in v daljnem pogovoru izrazil se, da je „Avstrija merda“, naš cesar . . . , cesarica . . . , (dve žaljenji Veličanstva, ki se ne dajo tiskati. Ur.), a ves reichsrath ne zasluži več, nego da se obesi še denes“. — To mi je pravil v pohabljenj nemščini, menéč, da sem italijansk pristlaš. Nijsem odvrnil ni bev, ni mev, samo svojega soseda na levici, kmeta, kojega so preje stirali od sosednje mize, Mohorja Rogatca imenom, sem pital, je-li razumel, kaj je dejal oni „šior Poldo“ meni zdaj-le? A bil je tudi preveč „trd“, in po vrhu ne razume ni trohice nemščine. — Oddaljiti sem se moral za hip; vrnivšemu se, kričali so mi nasproti pijanice: „Ta gospod je tudi Slovenec, tega je poslal Nabergoj „na špijo“ itd.“, na kar me je ostavil oni Italijan, pobral kopita ter odšel. Pravili so mi, da je „dober“ človek, da se je le nocoj precej napil itd. A jaz menim, da takove ideje ne prihajajo pijancu na misel, ako jih tudi trezen kedaj preje mislil nij in govo-

ril o njih. Vsaj znamo, kakovi so naši lahoni, in zakaj o posebnih prilikah, kadar drugi izražajo udanost do presvitle cesarske hiše, mečejo petarde? — Po odhodu „šiora Polda“ nij bilo nikogar, ki bi pustil polniti prazne steklenice, in neznačajni bedaki jeli so popevati slovenske pesni, (Dokaz, kaki Italijani rojeni so!), nadejaje se, da jim bodem jaz plačal pijače, kajti izvedel sem kasneje, da se je govorilo o meni, da sem Nabergojevim volilcem plačal 60 litrov vina na Proseku, — pa me še tam nij bilo! Uvidé pa, da so se varali, jeli so zopet grditi Nabergoja, a slavo peti Mauronerju. O 1/2 12. uri hočem se napraviti domov. Na vratih gostilne najdem onega Italijana, ki se je baš vračal s še necim družim človekom. Bil sem jedva 20 korakov oddaljen, — spremljal me je tudi omenjeni Mohor Rogatec, — kar jame brenčati kamenje za mano in kričalo se je: „Monstro Sciavo!“ Izvadil sem orožje, ter odmikaje se zaklical, da bodem streljal, ako mi kdo pride preblizu. — Prihodnji dan sem izvedel ime ónega italijanskega junaka, Mauronerjeve kreature, junaka, ki tako lepo čestí Nj. Veličanstvo in njegovo hišo z državnim zborom vred: Poldo Scizzo iz Trsta! — poizvedel na dalje, kako so križki malopridneži še tisti večer pretepli nekatere sobočane, Nabergojeve volilce, poizvedel, da so prosežke težake, ki delajo po križkih kamenolomih, sè silo odpodili domov, grozé se jim, da jih bodo pobili, da so popoldne na cesti napadli nekov voz, pak prevrnili ga lopovi, ter pretili ubiti sinova dveh velepoštovanih proseških občanov, ki morata poslom vsak dan v Križ zahajati. Bila je cela revolta dva dni. a zdaj je žandarmerija uže naredila mir, — vina nij, vina Mauronerjevega, alkohol je izpuhtel iz pijanih buč, in zdaj bodo nekateri taki malopridni tepci imeli priliko, v luknji premišljevat, da: vanitas vanitatum vanitas!

Da, da, g. Mauroner, lepe agitatorje pošiljate na okolo; zelo lojalno se izražajo. Vi ste s tem, da ste plačevali pijačo, provocirali te škandale. In pa vi, križke kukavice, izdajice narodove! Vaša imena si bode ljud upisal v črno knjige mej grde Eñjalte, vas bode še pozni vnuk klel, ko vam bodo uže bele koščice! Vi odpadniki in renegatje ste istinito to, kar sem vam očital z oči v oči: blodnice, ki pa ne prodajate toliko svoje telo, nego najsvetejše, kar je na svetu, svoj narod, svoj jezik, svoje poštenje, svoje prepričanje! Celo pes se vam mora rogati! In ko bi človek imel tacega, kot je on, s kojim se v „Zvonu“ leta 1870. pogovarja g. S., velel bi mu tudi: „Pinč moj, ónim kruhobornim renegatom križkim pokaži zobe; prizdigni nogo, spusti na nje svoje zaničevanje, pa jim reci po svoje: Sram vas bodi!!!“

Domače stvari.

— (Mestne volitve v Ljubljani.) Narodni volilci ljubljanski vseh treh razredov so uljudno povabljeni v nedeljo zjutraj ob 10. v čitalnično dvorano na volilni shod, v katerem se bodo postavili kandidati.

— (Cesar) je daroval za pogorelce v Dragovanji vasi 600 gold. iz svoje lastne blagajnice.

— (Vabilo k besedi narodne čitalnice) v nedeljo dné 6. aprila 1879. Program: 1. Tovačovsky — „Žene mrak se“, moški zbor. 2. J. Thalberg — Fantazija iz opere „La straniera“ od Bellinija, igra na glasoviru go-

spica Valentina Karingerjeva. 3. Auber — Scena in arija iz opere „Die Stumme von Portici“ za tenor-solo in mešani zbor. Tenor solo poje g. Meden, na glasoviru spremljuje g. Jan. Pribil. 4. Gounod — „Faust“, Pot-pouri in fantazija za glasovir in gosle, igrata gospica Karingerjeva in g. Klein. 5. a) Mendelssohn — „Lovska pesen“, b) Bovy Lysberg — „Valse brillante“, igra na glasoviru gospica Karingerjeva. 6. Lortzing — Scena in arija iz opere „Undine“, za sopran, bariton-solo in mešani zbor. Solo pojeta gospica Marica Orelova in gospod V. Valenta; na glasoviru spremljuje g. Jan. Pribil. Začetek ob 1/2 8. uri zvečer. K tej besedi vabi uljudno čestite gg. društvenike čitalničen odbor.

— („Slovenska Matica“) je ku-pila za 28 000 gold. hišo banke „Slovenije“ poleg zvezde. Hiša je toliko vredna in nese gotove procenke, zato se ta finančna operacija „matičnega“ odbora, ki mora društveni kapital kolikor se dá varno nalagati, sploh odobruje.

— (O požaru), o katerem smo uže včeraj poročali, piše se nam še iz Črnomlja 2. aprila: Po noči ob 10. uri zvečer 31. marca nastal je ogenj v Dragovanji vasi, fare Dragatuš, okraj črnomeljski. Pogorelo je 52 poslopij, — cela vas; škoda je okolo 25.000 gold. Zavarovan nij bil nobeden. — Ljudstvo je uže tako revno, in zdaj je vse proč. O priliki cesarjeve poroke naj bi pač narodne čitalnice kaj učinile in privoščile kako pomoč svojim bratom slovenskim. Rojaki! pomagajte po svoji moči.

Razne vesti.

* (Lakota v Carigradu) hudo gos-poduje, in če ne bode kako bolje prišlo, mora priti do katastrofe. Vlada sili peke, da mo-raj v izgubo kruh peči, in jim obeta, da bode izgubo povrnila ona; ali denarja nema. Patrolje hodijo po mestu, da se lačni postopaci ne bi zbrali in kake hrupe počenjali. Zlasti pribegli muhamedanci veliko trpé, ker nemajo od česa živeti.

Tuji.

4. aprila:

Evropa: Dr. Glas iz Gradca.
Pri Sionu: Chalupa iz Dunaja. — Bondy iz Kranja. — Hopp iz Dunaja. — Gruden iz Železnikov. — Polak iz Celovca.
Pri Mailéu: Grof Attems iz Gorice. — Kra-lovsky iz Dunaja.
Pri bavarskem dvoru: Neumayer iz Ham-burga. — Mannheim iz Dunaja.

Dunajska borza 4. aprila.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	65	gl.	45	kr
Enotni drž. dolg v srebru . . .	65	gl.	70	kr
Zlata renta . . .	77	gl.	65	kr
1860 drž. posojilo . . .	118	gl.	—	kr
Akcije narodne banke . . .	805	gl.	—	kr
Kreditne akcije . . .	247	gl.	20	kr
London . . .	117	gl.	—	kr
Srebro . . .	—	gl.	—	kr
Napol. . .	9	gl.	30 1/2	kr
C. kr. cekini . . .	5	gl.	52	kr
Državne marké . . .	57	gl.	40	kr

Objava.

Veliko trgovstvo z vinom in lesom,
ki je bilo doslej pod firmo

„Bratje Arko v Zagrebu“.

se je razpustilo, ter se bode od dones nadaljevalo
pod imenom

Anton Arko.

Sé spoštovanjem

(126—1) **Anton Arko.**

Za velikonočna darila

priporoča (125—1)

Rudolf Kirbisch,

konditor na kongresnem trgu v Ljubljani,

velikonočne pirhe

od traganta, kandisa, slame in svile.

Vsak dan frišne pince, potvice in
„hašes-pastete“.

Izdatelj in urednik Josip Jurcic.

Zahvala.

Svojim ljubim dragim tovarišem prostovoljne požarne straže čutim se globoko obvezanega izreči iz prepelnega srca javno svojo najodkritosrčnišo in najiskrenejšo zahvalo za slavnost, mene jako čestite in osrečevalno, ki so mi jo napravili dne 2. t. m. Isto tako moram izreči najsrčnejšo zahvalo prečestitemu gospodu županu ljubljanskemu, gospo-dom zastopnikom družih društev, kakor tudi pod-pirajočim udom požarne straže za visoko čast, ki so mi jo izkazali sé svojim udeležanjem pri slavnosti.

(128)

Franc Doberlet.

Proda se, ali v najem da

na lepem kraju, na zaloškej cesti pri Marji devici na polji ležeča hiša št. 33 s potrebnim poslopjem, prodajalnicó z vso opravo, okolo 1/4 grunta polja in 6 oralov hriba; na dalje več kolarskega lesa in orodja, in posode za vino. (100—3)

Štev. 4255.

(124—1)

Razglas.

Ogledovanje mrličev v Ljubljani in njenih predkrajih je po državnej postavi od 30. aprila 1870 št. 68 §§ 3 in 4 odsehal mestni ma-gistrat prevzel, in naslednje uravnal:

Naznanilo smrti po strankah, to je po zlahti umrlega, ali po sicer za to poklicanih osebah in organih, kakor tudi po predstojni-štvih bolnišnic se more od 1. maja t. l. naprej vselej pri za to ustanovljenem uradu za popisovanje mrličev, kateri je v oglašilnem uradu mestnega magistrata v III. nadstropju od 8.—12. ure dopoldne, in od 3.—6. ure po-poldne (ob nedeljah in praznikih pa od 8.—12. ure dopoldne) zgoditi.

Po sprejetem naznanilu bo mestni ogledni zdravnik mrliča prej ko mogoče ogledal, in stranki ogledni listek izročil, katera se mora s tem listkom še enkrat v uradu za popisovanje mrličev oglasiti, da se jej tukaj pogrebni listek odda, brez ka-terega ne sme biti pogreba.

Za ogledovanje in za popis mrliča odpadla taksa znaša po sklepu mestnega zbora od 10. septembra 1878, in po sklepu deželnega zbora od 14. oktobra 1878, in cesarskega potrjenja od 13. januarja 1879, skupaj 1 goldinar avst. veljave, in se mora vselej takoj ali pri naznanilu smrti, ali pa pri prejemu po-grebnega listka v uradu za popiso-va-nje mrličev uplačati. Sploh znani ubogi so plačila takse oproščeni; ubožstvo se mora pa po ubožnem listku dokazati, ali mora biti pa od oglednega zdravnika na oglednem listku potrjeno.

Oglednemu zdravniku samemu se nič ne plača. Da se pa prebivalstvu nova uredba olajša, in da se poznejša izpraševanja prihranijo, se sploh naslednje določiti:

1. Vsaka smrt se mora takoj, ali saj prej ko je mogoče naznaniti, da se more ogledni in pogrebni listek v pravem času oddati, kar je posebno nujno takrat po-trebno, kadar se ima mrlič razparati, kam prenesti, ali pa v mrtvašnici na mrtvaški oder dejati.

2. Precej ko je smrt nastopila, se ima od zdravnika, ki je umrlega zdravil, listek o zdravljenju dobiti, in se ima ta li-stek uže pri naznanilu smrti v uradu, ali pa oglednemu zdravniku uravnost izro-čiti. Če umrli nij bil zdravljen, se ima to pri naznanilu smrti povedati.

3. Bodi si čas smrti kakor tudi ime, starost in stan umrlega mora se popo-noma natančno takoj ob naznanilu smrti na-povedati. Pisma, ki bi morebiti domovin-sko pravico (pristojbino) umrlega dokazovala (rojstveni, poročni, domovinski listi in izkaz-nice, poselske in popotne knjižice, dopustni in odpustni izkazi itd.), naj se takoj v urad se-boj prinesó.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 1. aprila 1879.

Župan: **Laschan.**

Elegantna spomladanska obleka

18 gold.

Praktična

spomladanska zgornja suknja

10 gold.

Trdne

spomladanske hlače

5 gold.

in v primerji najfinejše obleke za
gospode in dečke; po najnižej ceni
obleke za otroke od dveh let naprej.

Spalne suknje

za gospode in gospe.

priporoča

M. Neumann,

krojaški mojster,

v Ljubljani, v slonovih ulicah št. 11,
v Lukmanovej hiši.

Vnanje naročbe se proti po-
vzetju urno izvrše in nepristojno brez ugo-
vora nazaj vzame. (115—2)

WASSERDICHTER
ZELTSTOPPER-REGENMANTEL
DECKTÜCHER
empfehl die
Wienerberg-Landgut-Fabrikniederlage
WELSINGER & SÖHNE WIEN.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

(195—209)

Novi dokaz

nekeristi ponarejene

anaterinine vode za usta,

ki je čestokrat tudi bolno stanje stvarno ohu-
šalo.

Gospodu dr. J. G. Popp-u,

c. kr. zdravniku za zoba, na Dunaji, Stadt,
Bognergasse 2.

Wiesbaden (Nemško), 1. marca 1878.

Dne 13. februarja naročila sem od vas
2 skleničici vaše izvrstne anaterinine ustne
vode, kateri sem tudi prejela.

Ker ste mi rekli, da vašo pravo anate-
rinino ustno vodo dobim tudi lahko tu v le-
karni, kupila sem jedno sklenico. A ker sem
uže veliko vaše porabila, in sem zdaj našla
veliko razliko, kakor hitro sem jo z vodo
zmešala, tako tudi v okusu, ki je bil posebno
zopern, razen tega pak je imela še drugo
etiquetto, zato dovoljujem si, vam to skie-
nico priposlati s prošnjo, da mi jo s pravo
zamenjate. (38—2)

Štovano

Rozalija pl. Lauerbach.

Zaloga imajo v Ljubljani, vse le-
karne kakor tudi gg. Ant. Krisper, Ed. Mahr,
J. Karinger, F. M. Schmitt, V. Petričič, L. Pir-
kar, P. Lassnik, Terček in Nekrep; v Po-
stojni: J. Kupferschmidt; v Skofjeje
Loki: C. Fabiani; v Kočevji: J. Braune;
na Krškem: F. Böhmles; v Idriji: J.
Warta; v Kranji: K. Šavnik; v Litiji:
Mühlenczel, lekar; v Metliki: Matterjevi
nasledniki; v Novem mestu: D. Rizzoli
in J. Bergmann; v Radovljici: A. Roblek;
v Kamniku: J. Močnik; v Črnomlju:
J. Blazek; v Vipavi: A. Deperis.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.